

представників громадянського суспільства у вигляді чисельних волонтерських організацій, проектів, рухів та військового братства. І такий стан речей є, безумовно, проблемою, як, потребує в подальшому нашої уваги та дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головаха Є. Особливості політичної свідомості: амбівалентність суспільства та особистості. Політологічні читання. 1992. № 1. С. 24–39.
2. Краснова В. Як українська благодійність змінює національну свідомість. Громадський простір: 14.10.2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=yak-ukrajinska-blahodijnist-zminyuje-natsionalnu-svidomist> (дата звернення: 19.11.2023).
3. Калакура Я.С., Рафальський О.О., Юрій М.Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.

Олександр КОВБАСЮК,

здобувач вищої освіти факультету
№ 1 Криворізького навчально-
наукового інституту Донецького
державного університету внутрішніх
справ, рядовий поліції

Науковий керівник:

Ксенія НІКОЛЕНКО

доцент кафедри соціально-
гуманітарних та загальноправових
дисциплін факультету № 1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філософських наук, доцент

ДУАЛІЗМ ФІЛОСОФІЇ МИРУ ТА ВІЙНИ ЯК СКЛАДОВИХ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Сфера суспільної свідомості включає в себе сталі складові існування людства. Компоненти суспільної свідомості, що пов'язані різноманітними теоріями, принципами та змістовими складовими, утворюють системне, теоретичне уявлення про світ, ставлення до нього людини. Загальнонаукове уявлення про суспільну свідомість включає в себе релігію, право, політику, культуру, етику та естетику. Така різноманітність складових підкреслює складність та багато вимірність феномену суспільної свідомості та наголошує на системності явища – певні аспекти існування окремої людини, чи всього соціуму проявляються з різних сторін, можуть трактуватись з різних точок зору: як правові чи політичні явища, як елемент культури чи релігійний припис, тощо. А саме проблема воєн як питання щодо існування всього людства, культурних підвалин розвитку суспільства, релігійних приписів щодо військових дій,

правових аспектів ведення бойових дій – все це різноманітні складові суспільної свідомості у спробі дослідити війну як явище та окреслили її особливості та наслідки в загально-соціальному контексті.

Тому, що проблема війни є невід’ємним аспектом існування людства та викликає потребу в її дослідженні, виникає потреба в дуалістичному аналізі як війни так і миру як природний станів існування суспільства. Ще Томас Гоббс сказав, що природній стан існування людства – це війна всіх проти всіх [1, с. 6, с. 151]. На думку філософа, в природі людини закладено ідею війни як протистояння, за ресурси (тема, яка в сучасних дослідженнях займає ліву частку уваги, бо вважається, що боротьба за природні ресурси є, чи не єдиним сучасним фактором розв’язання військових дій. Проте, як бачимо на прикладі нашої країни, саме національні інтереси, духовні підвалини існування етносу можуть виступати джерелом для протистояння агресору, а не сухі аспекти боротьби за конкретні території та ресурси, що на них розташовані), як боротьба за прагнення до кращого, що закладено в самій природі людини. Проте, Т. Гоббс відмічає, що війна всіх проти всіх не просто залишить єдиного найсильнішого, а вона знищить сам факт існування людства. Тобто люди здатні винищити самі себе, якщо не будуть опікуватись найголовнішою складовою, після війни, проблемою миру.

Саме мир і мирне співіснування людей, особливо після двох світових кривавих, нищівних війн дало людям змогу усвідомити необхідність існування, підтримання, пошуку миру. Саме дипломатичні способи вирішення конфлікту після другої світової війни стали найнеобхіднішим чинником існування людства [2, с. 6]. Пошук способів і остаточне вирішення конфлікту без військових дій є однією з тенденцій сучасного суспільства.

Хоча деякі дослідники виділяють певний «парадокс війни», який полягає в тому, що саме війна як раз і виступає джерелом миру: «Це відбувається з кількох причин: 1) завдяки повній перемозі однієї сторони над іншою; 2) внаслідок виснаження ресурсів обох сторін; 3) при (найчастіше) розв’язанні конфлікту цілей, що призвів до війни, яке відбувається внаслідок принесених нею перетворень (поки триває війна, відбувається перегляд цінностей, які завойовуються чи захищаються, відповідно до ціни, яку необхідно сплатити за них» [3, с. 89]. Також автор дослідження зазначає, що якими б «високими» не були ідеали для здійснення військових дій, після ресурсного виснаження (як людського так і матеріального), найвидатніші цілі та ідеї можуть похитнутись, або і взагалі зникнути через природну ідею самозбереження.

Тому проблема війни і миру як культурних підвалин існування людства залишається актуальною і в наші дні. Яким би стійким не було переконання в підтриманні миру за будь-яку ціну, ідея військового протистояння культивується в сучасному світі і може через ті самі сфери суспільної свідомості подаватись як боротьба за високі ідеали, релігійні цінності, відстоювання прав і свобод тих громадян, чий інтерес було попорано. На нашу думку, ідея війни як культивування агресії, як «історичної боротьби» не може виникати через збройну агресію на території суверенної держави. А от відстоювання власних

інтересів в межах кордонів своєї країни є справою честі та доказом гідності людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / пер. з англ. Р. Димерця, В. Єрмоленка, Н. Іванової, Є. Мірошниченка, Т. Олійних. Київ : Дух і Літера, 2000. 601 с.

2. Ситник Г. Філософія війни та миру: курс лекцій. Київ : ТОВ «САК Лтд», 2023. 118 с.

3. Бурдюк Я.О. Миротворчість – діалектика війни та миру: теоретико-методологічний та соціально-філософський аспекти. *Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід*. Серія: історичні науки. 2015. С. 88–98.

Владислав МАКАРЕВИЧ,

здобувач вищої освіти

факультету № 1 Криворізького

навчально-наукового інституту

Донецького державного університету

внутрішніх справ, рядовий поліції

Науковий керівник:

НІКОЛЕНКО Ксенія,

доцент кафедри соціально-

гуманітарних та загальноправових

дисциплін факультету № 1

Криворізького навчально-наукового

інституту Донецького державного

університету внутрішніх справ,

кандидат філософських наук, доцент

ФІЛОСОФСЬКА СПЕЦИФІКА КОНЦЕПЦІЇ ОСНОВНОГО ЗАКОНУ ВІЙНИ

У сучасному світі проблема війни набуває неабиякої актуальності: кількість країн в яких ведуться бойові дії, існують чи заморожені, чи зупинені конфлікти все зростає. Окуповані території суверенних держав, самопроголошені республіки, порушення багаторічних міжнародних домовленостей, свідоме використання риторики війни (прагнення зі зброєю в руках відстоювати власні інтереси) стає однією з ключових рис сучасних протистоянь. Якщо декілька десятиліть тому, в основному воєнні конфлікти здійснювались за допомогою інформаційних, дипломатичних, економічних та інших ресурсів, то з накопиченням військового потенціалу окремими державами, альянсами, ідея роззброєння фактично вижила саму себе. Сучасні держави на прикладі певних суверенних держав, на територію яких здійснено військово-втручання, віддають перевагу збройним формам захисту. Тобто, звичний хід